

Chiến thắng và chiến bại

Kinh SANGAMA - SUTTA

Dưới đây là một bản kinh ngắn trích từ *Tương ưng bộ kinh (Samyutta-Nikaya)*, gồm 5 quyển, Ấn bản PTS, 1892-1898. Bản kinh này được Đại Đức Môhan Wijayaratna dịch từ tiếng Pali sang tiếng Pháp trong quyển "*Những bài thuyết pháp của Đức Phật (Les Sermons du Bouddha)*, nhà xuất bản Cerf, 1988, Paris, tr.46-48). Tên của bài kinh này là *Sangama* (tiếng Pali) có nghĩa là *một trận chiến* hay *một cuộc chiến*.

Một lần, Đấng Thế Tôn đang ở thành Xá Vệ (Savatthi). Lúc đó vua Vedehiputta Ajatasattu của xứ Ma Kiệt Đà (Magadha) đang thúc quân gồm bốn sư đoàn (1) tiến đến tận thành Kasi để khai chiến với vua Pasenadi Kosala của xứ Kiền Tát La (Kosala). Hay tin vua Vedehiputta mang quân tấn công lãnh thổ của mình, vua Pasenadi cũng tức thời khởi binh kéo bốn sư đoàn đến thành Kasi để nghênh chiến. Thế là hai vị quốc vương xua quân nhập trận và sau một cuộc hỗn chiến thì vua Vedehiputta đánh thắng được vua Pasenadi. Vị vua bại trận phải rút về kinh đô của mình là thành Xá Vệ.

Hôm đó, như thường lệ các đệ tử khoác áo (2), ôm bình bát đi vào thành Xá Vệ để khất thực. Sau khi khất thực trở về và ăn xong thì họ tìm đến bên cạnh Đấng Thế Tôn. Khi đến gần thì họ đánh lễ Đấng Thế Tôn rồi lùi ra ngồi một bên. Tiếp theo đó họ trình với Đấng Thế Tôn như thế này : "Bạch Thế Tôn, vua Vedehiputta Ajatasattu của xứ Ma Kiệt Đà khởi binh gồm bốn sư đoàn tiến về thành Kasi để khai chiến với vua Pasedani Kosala. Vua Pasedani hay tin vua Vedehiputta xua quân xâm lược, cũng đã khởi binh gồm bốn sư đoàn tiến về thành Kasi để chống lại quân của vua Vedehiputta (...)"

Đấng Thế Tôn nói như sau :

"Này các tỳ kheo, Vedehiputta là một người bạn thiếu đạo hạnh, là một người đồng hành thiếu đạo hạnh, là một người thân thuộc thiếu đạo hạnh (3). Này các tỳ kheo, trong khi đó thì vua Pasedani Kosala là một người bạn đạo hạnh, là một người đồng hành đạo hạnh, là một người thân thuộc đạo hạnh. Trong lúc này vì thất bại nên vua Pasedani Kosala sẽ phải chịu cảnh đau buồn "

Kế đó Đấng Thế Tôn nói tiếp như sau :

***" Chiến tranh gây ra hận thù,
Kẻ bại trận rơi vào cảnh khốn cùng.
Ai muốn tìm lấy sự yên tịnh,
Từ bỏ mọi ý nghĩ về chiến thắng hay bại trận,***

Sẽ tìm thấy an lạc cho chính mình".

[Một thời gian sau, vào một lần khác], vua Vedehiputta của xứ Ma Kiệt Đà một lần nữa lại khởi binh gồm bốn sư đoàn tiến đến thành Kasi để khai chiến với vua Pasedani của xứ Kiều Tát La. Hay tin vua Vedehiputta xua quân tấn công, vua Pasedani cũng khởi binh gồm bốn sư đoàn tiến về thành Kasi để chống lại. Thế là hai vị quốc vương xua quân vào trận chiến. Lần này, vua Pasedani là người chiến thắng, bắt sống được vua Vedehiputta. Vua Pasedani tự nhủ rằng : "Mặc dầu ta không hề hận thù vị vua này, [nhưng] vị vua này lại hận thù ta. Và dẫu sao đi nữa, hấn cũng là cháu ta (4). [Vì thế] ta chỉ nên tóm thâu quân đội của hấn mà thôi, gồm sư đoàn voi trận, sư đoàn kỵ binh, sư đoàn chiến xa, sư đoàn bộ binh. Riêng Vedehiputta thì ta không giết mà tha cho hấn được tự do". Và thế là vua Pasedani tịch thu cả đạo quân của Vedehiputta và tha cho ông ta.

Vào sáng sớm tinh sương hôm đó, nhiều đệ tử mặc áo cà sa, ôm bình bát và khoác thêm áo ấm đi vào thành Xá Vệ khát thực. Sau khi khát thực trở về và ăn xong thì các vị tỳ kheo tìm đến bên cạnh đấng Thế Tôn. Khi đến gần thì họ đánh lễ Đấng Thế Tôn rồi lùi ra ngồi một bên. Tiếp theo đó họ trình với Đấng Thế Tôn như sau : " Bạch Thế Tôn, vua Vedehiputta của xứ Ma Kiệt Đà xua quân gồm có bốn sư đoàn tiến đến tận thành Kasi khai chiến với vua Pasedani Kosala. Vua Pasedani sau khi hay tin vua Vedehiputta kéo quân xâm lăng, cũng khởi binh gồm bốn sư đoàn tiến đến thành Kasi để chống cự với quân của vua Vedehiputta (...). Thế là vua Pasedani tịch thu cả quân đội của Vedehiputta và tha cho vị vua này".

Sau khi nghe thuật lại chuyện và biết được tự sự, Đấng Thế Tôn nói như sau :

***"Một người làm tan tành sự nghiệp của người khác
cho đến một lúc hành động (nghiệp) của mình sẽ làm tan tành sự nghiệp
của chính mình.***

***Tuy thế, khi sự nghiệp của mình đã bị người khác làm cho tan tành,
và dù cho sự nghiệp đã tan tành, thì mình vẫn cứ làm cho người khác
phải tan tành sự nghiệp.***

***Đến một lúc nào đó thì hành động (nghiệp) của mình sẽ chín muồi,
[Nhưng] kẻ ngu đần lại cứ tưởng rằng : " đây là thời cơ của mình đã đến".***

***Tuy nhiên, khi hành động (nghiệp) của mình đến lúc đã chín muồi,
thì kẻ ngu đần ấy không sao thoát khỏi khổ đau.***

***Người sát nhân sẽ tìm thấy kẻ giết mình trong tương lai,
người chiến thắng sẽ tìm thấy kẻ đánh bại mình trong tương lai,
kẻ xúc phạm người khác sẽ tìm thấy người xúc phạm lại mình trong tương lai,
kẻ gian ác sẽ tìm thấy người gian ác với mình trong tương lai,
thế đó, tùy vào sự chín muồi của hành động đã thực thi,
và dù cho sự nghiệp đã tan tành, nhưng hấn (kẻ ngu đần) vẫn làm cho tan tành
sự nghiệp của người khác.***

(Samyutta-Nikaya, I, 82-85)

Vài lời góp ý của người dịch :

Hơn hai ngàn năm trăm năm trước, chiến tranh mang tính cách trực tiếp và đơn giản hơn ngày nay rất nhiều, và chiến thắng hay chiến bại do đó cũng minh bạch hơn. Ngày nay xã hội con người trở nên phức tạp hơn, chiến tranh cũng theo đó mà đa dạng hơn, mang nhiều sắc thái và khía cạnh khác nhau, từ kinh tế, xã hội, chính trị, văn hóa cho đến nhân phẩm và cả sự tự trọng của một dân tộc. Vì thế mà chiến thắng trên một khía cạnh nào đó cũng không có nghĩa là chiến thắng được tất cả.

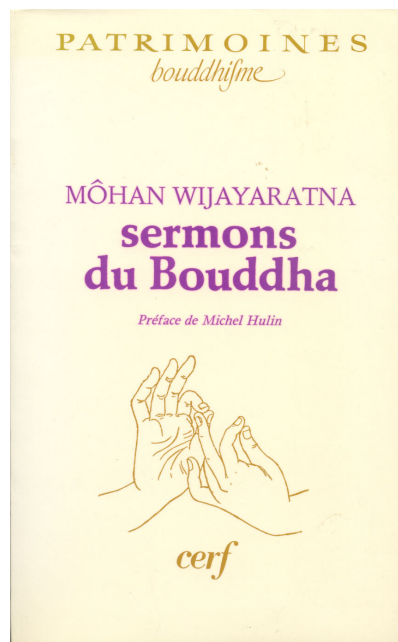
Câu chuyện chiến tranh trên đây cho thấy trên cùng một mặt trận Kasi nhưng lúc thì vua này thắng, lúc thì vua kia thắng, vì thế không có một chiến thắng nào muôn đời, cũng không có một chiến bại nào mãi mãi. Cái chiến thắng vững bền hơn hết là chiến thắng chính mình trước những khích động của bản năng và tham vọng. Khi nào ta vẫn còn quan tâm đến chiến thắng và chiến bại thì khi đó ta vẫn còn nô lệ cho những xúc cảm bồn loạn trong lòng. Trong kinh *Sangama* Đức Phật đã dạy như sau : **"Nếu ai biết tìm lấy sự yên tịnh, đừng nghĩ đến mình là người chiến thắng hay chiến bại, thì người ấy sẽ tìm thấy sự an lạc"**.

Bures-Sur-Yvette, 15.07.10

Hoang Phong

Ghi chú :

- 1- Bốn sư đoàn có nghĩa là : sư đoàn voi trận, sư đoàn kỵ binh, sư đoàn chiến xa, sư đoàn bộ binh.
- 2- Khoác áo : có nghĩa là người tỳ kheo mặc thêm một áo ấm bằng hai lớp vải gọi là *sanghati*.
- 3- Thiếu đạo hạnh ở đây có ý ám chỉ vua Vedehiputta Ajatasattu đã cướp ngôi cha, nhốt cha mình vào ngục và cố tình để cho cha chết đói.
- 4- Vua Vedehiputta Ajatasattu là con trai của chị vua Pasedani Kosala, tức là cháu của vua Pasedani Kosala và gọi vua Pasedani Kosala bằng cậu.

Bìa quyển sách "*Những bài thuyết pháp của Đức Phật*"